

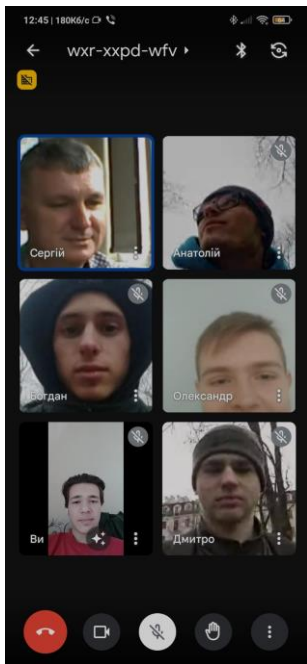
**Звіт про результати моніторингу
ОП “Історія” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 032 Історія та археологія
(2023-2024 н. р.)**

Згідно з Законом України “Про вищу освіту” система забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм шляхом проведення опитування студентів, випускників, стейкхолдерів.

На основі Положення про освітні програми у Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (затверджена вченою радою університету 28.12.2021 р., протокол № 15; введено в дію наказом ректора від 30.12.2021 р., № 159-ОД) та Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (затверджена вченою радою університету 31.03.2022 р., протокол № 4; введено в дію наказом ректора від 01.04.2022 р., № 39-ОД) та на виконання Плану роботи Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на I семестр 2023-2024 навчального року (затверджено вченою радою університету 30 серпня 2023 р., протокол №10; введено в дію наказом ректора 31 серпня 2023 р. №118-ОД), Плану роботи вченої ради Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на I семестр 2023- 2024 навчального року (затверджено вченою радою університету 31 серпня 2023 р., протокол №10; введено в дію наказом ректора 31 серпня 2023 р. №118- ОД), Плану заходів з моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка на I семестр 2023-2024 н. р. (затверджено ректором університету 04 вересня 2023 р.) та з метою аналізу якості освітньої програми, її компонентів, організації і забезпечення освітнього процесу, викладацького складу, рівня задоволення освітніх потреб здобувачів вищої освіти, задоволення роботодавців випускниками освітньої програми, оцінювання освітньої програми на відповідність критеріям забезпечення їх якості, визначення конкурентоздатності на ринку праці майбутніх фахівців за освітньою програмою гарантом освітньої програми “Історія” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 032 Історія та археологія, завідувачем кафедри історії України (випускова кафедра), науково-педагогічними працівниками, які здійснюють освітній процес за ОП, організовано та здійснено її моніторинг, в рамках якого було проведено низку заходів із залученням стейкхолдерів.

1. Зустрічі гаранта освітньо-професійної програми зі здобувачами вищої освіти та обговорення ОПП.

15 жовтня 2023 року відбулася онлайн-зустріч (<https://meet.google.com/wxr-xxpd-wfv>) гаранта освітньо-професійної програми “Історія” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 032 Історія та археологія, кандидата історичних наук, доцента, доцента кафедри історії України Сидорука С.А. із першокурсниками, які є здобувачами вищої освіти за ОП.

Здобувачі освіти були ознайомлені зі структурою ОПП, її компонентами, особливостями формування переліку обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів, розглянули навчальний план, обговорили можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії, внутрішньої та міжнародної академічної мобільності.

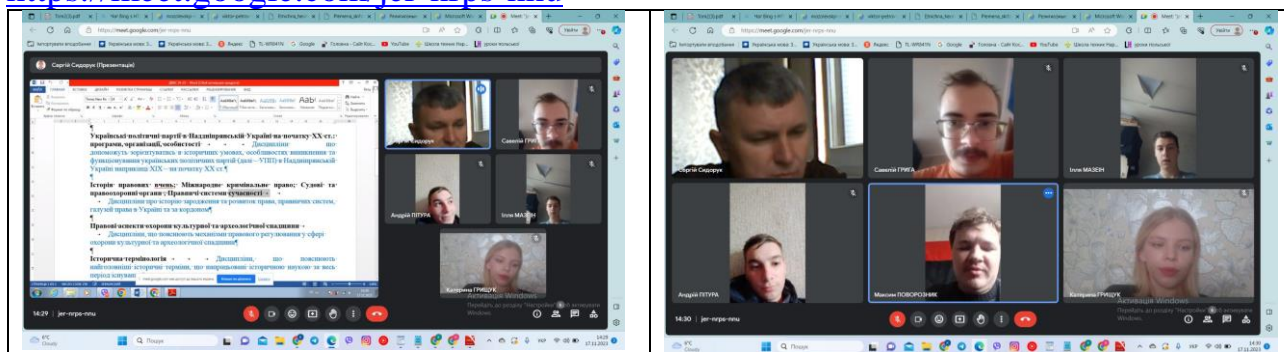
Найбільше зацікавлення викликали у студентів вибіркові дисципліни на старших курсах. Відповідно, вони висловили свої побажання щодо змісту майбутніх вибіркових дисциплін. Переважно здобувачі освіти найбільше зосередилися саме на археологічних дисциплінах. Зокрема, вони хотіли би вивчати дисципліни, які детальніше висвітлюють проблеми походження та розвитку людини; які дозволять познайомитися зі старожитностями передскіфського,

скіфського та сарматського часу на теренах України; дисципліни що висвітлюють регіональну специфіку історичного розвитку на основі даних археології; дисципліни, що пояснюють найголовніші історичні терміни, що напрацьовані історичною наукою за весь період існування та дисципліни, що пояснюють механізми правового регулювання у сфері охорони культурної та археологічної спадщини.

Також зацікавлення у здобувачів вищої освіти викликають проблеми етногенезу українського народу та історія етносів, що проживають на теренах України; зображення України на давніх історичних картах; військової історії; зарубіжного архівознавства.

12 листопада відбулись зустрічі зі здобувачами вищої освіти 2-4 курсів, що навчаються за ОП. Зустрічі відбувались, за попередньою домовленістю зі студентами, також онлайн, на сервісі Google Meet.

Зустріч зі здобувачами другого курсу відбулась за покликанням: <https://meet.google.com/jer-nrps-nnu>

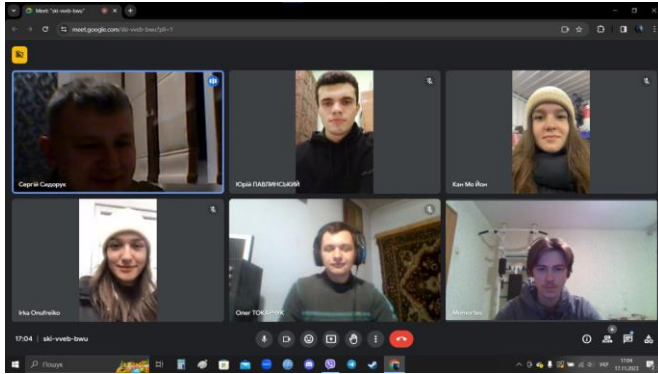

Для здобувачів освіти другого курсу також було організовано окрему зустріч. Гаранта освітньої програми цікавили їх враження та думки щодо першого року навчання на спеціальності. Зокрема чи виправдалися їхні сподівання та очікування щодо навчання, чи чекали чогось більшого, тощо?

Здобувачі освіти в цілому заявили, що перший рік навчання та перший семестр другого року виправдали їх очікування. Вони отримали належні знання з дисциплін теоретичної підготовки. Нарікання викликала тільки практична

складова підготовки, зокрема те, що не вдалося повноцінно, в польових умовах, провести археологічну практику через умови воєнного стану в країні. У зв'язку з цим від них надійшла пропозиція відновити в переліку вибіркових дисциплін такий освітній компонент як “Експериментальна археологія”, та збільшити кількість практичних занять з курсу “Археологія та методика польових досліджень”.

Зустріч зі здобувачами вищої освіти третього та четвертого курсу була спільна, з розрахунку на певний досвід студентів у навчальній діяльності та участі у моніторингу освітньої програми. Зустріч зі здобувачами освіти третього та четвертого курсів відбулась за покликанням: <https://meet.google.com/ski-vweb-bwu>

Участь у зустрічі взяли лише найбільш активні здобувачі освіти обох груп. Спілкування з ними виявилось найбільш інформативним, оскільки на роки навчання четвертого та третього курсів випали непрості умови карантинних обмежень та початку повномасштабної російської агресії і

війни в країні, через що значна частина занять проводилася в дистанційному режимі. Попри складні для освітнього процесу умови, студенти запевнили що викладачами спеціальності, деканатом було зроблено все для належного, системного засвоєння знань. Однак, при цьому самі й зауважили, що такі умови розраховані на сумлінного студента, який працює над собою, виконуючи завдання дисциплін самостійно та добросовісно. Ті здобувачі вищої освіти, які в умовах дистанційного навчання не виконували вчасно навчальний план можуть бути дещо суб'єктивними в своїх судженнях та оцінках освітньо-професійної програми.

Пропозиції здобувачів освіти щодо вдосконалення освітньої програми

При обговоренні програми, з огляду на свій досвід, студенти четвертого курсу зауважили, що у актуальній програмі менше предметів з археологічним спрямуванням, натомість більше саме історичних дисциплін. У зв'язку з цим ними було запропоновано додати до дисциплін вільного вибору студентів “Експериментальну археологію” та відновити курс “Фіксація археологічних досліджень”. Особливо студенти, які займаються наукою, наголосили на потребі сучасних знань з 3D-графіки, що дозволяє фіксувати, а також і відтворювати деякі артефакти. Щодо останнього, то студенти четвертого курсу зауважили, що цей курс у них був, а зараз його не має серед вибіркових дисциплін.

Серед пропозицій здобувачів вищої освіти третього курсу своєю конструктивністю вирізняється пропозиція щодо запровадження дисципліни, що пояснює механізми правового регулювання у сфері охорони культурної та археологічної спадщини.

Отже за підсумком зустрічей зі здобувачами вищої освіти, які навчаються на ОП “Історія” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 032 Історія та археологія, та обговорення відповідної освітньо-професійної програми можемо констатувати, що переважна більшість здобувачів вищої

освіти на ОП задоволена змістом освітньо-професійної програми, реалізували своє право на вибір навчальних дисциплін, формуючи свою індивідуальну освітню траєкторію, реалізували свої фахові вподобання та здібності під час опанування навчальних дисциплін освітньої програми й на високому рівні оцінюють зміст та рівень викладання навчальних дисциплін.

Щодо основних пропозицій впровадження до переліку освітніх компонентів ОП зауважимо, що практично по всіх пропозиціях першокурсників є уже сформовані дисципліни вільного вибору, що дозволить їм надалі формувати індивідуальну освітню траєкторію за власними інтересами.

Пропозиції студентів старших курсів зводяться, здебільшого, до збільшення археологічних дисциплін, та відновлення у переліку вибіркового дисциплін “Експериментальної археології”, курсу “Фіксація археологічних досліджень” та дисципліни яка б пояснювала механізми правового регулювання у сфері охорони культурної та археологічної спадщини.

Висловлені пропозиції старшокурсників також вважаємо слушними та конструктивними, за ними прийматимуться рішення щодо внесення названих дисциплін до переліку вибіркового освітніх компонентів. А дисципліна “Правові аспекти охорони культурної та археологічної спадщини”, спрямована на формування компетентностей, необхідних для діяльності у сфері охорони культурної та археологічної спадщини вже є серед вибіркового дисциплін.

2. Долучення до моніторингу ОПП здобувачів вищої освіти випускників та роботодавців через анкетування

Моніторинг ОП “Історія” здійснюється з метою забезпечення зворотного зв’язку зі *здобувачами вищої освіти* також проведенням анонімного анкетування, метою якого є вивчення рівня задоволеності здобувачів вищої освіти якістю освітньо-професійної програми, навчального процесу, матеріально-технічних та навчально-методичних матеріалів.

Аналіз анкетних даних дозволяє зробити висновок що всі, крім одного, здобувачі освіти, які взяли участь в опитуванні були ознайомлені зі змістом та особливостями засвоєння освітньої програми на початку їх навчання.

Також більшість респондентів вважають достатнім перелік навчальних дисциплін освітньої програми для їх якісної професійної підготовки. Разом з тим, декілька респондентів не змогли визначитися чи всі навчальні дисципліни, які вони вивчають (вивчали), є необхідними для їхньої професійної діяльності, або визначили окремі дисципліни як не потрібні.

В цьому контексті окремі респонденти також вважають за необхідне змінити структуру та логіку побудови навчального плану освітньо-професійної програми.

Це вказує, в першу чергу, на проблему правильного вибору з переліку дисциплін вільного вибору в окремих здобувачів вищої освіти. Задля вирішення цієї проблеми проектна група ОПП вбачає за необхідне провести додаткові бесіди зі здобувачами вищої освіти на предмет оптимального вибору відповідних дисциплін.

На запитання “Які навчальні дисципліни необхідно включити до освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми підготовки фахівців Вашої спеціальності?” по одному студенту (по 4%) вказали дисципліни

“Біографістика”, “Етнографія”, “Польська мова”, “Географія етносів”, у більшій кількості дисциплін з археології вбачають потребу 33%, 47% не визначилися з відповіддю, або назвали дисципліни, що передбачені ОП.

Наразі практично всі з запропонованих дисциплін студенти мають можливість обрати серед вибіркового освітніх компонентів. Те ж саме стосується і археологічних дисциплін.

Право на вибір навчальних дисциплін упродовж терміну свого навчання за освітньою (освітньо-професійною/освітньо-науковою) програмою реалізували всі, окрім одного, опитані здобувачі освіти?

На потребі у більшій кількості часу на практичну підготовку здобувачі освіти наголошують і в ході анкетування. Разом з тим, під час особистих зустрічей вони висловлювали припущення, що за умови можливості проведення повноцінної практики та практичних занять в польових умовах (без карантинних та таких, що пов'язані з умовами воєнного стану, обмежень) практичної підготовки буде достатньо для набуття необхідних знань та практичних навичок.

Переважає більшість студентів реалізувала свої фахові вподобання та здібності під час опанування навчальних дисциплін освітньо-професійної програми.

Упродовж навчання за освітньою програмою викладачі доводили для всіх інформацію про можливості її опанування в умовах внутрішньої/міжнародної академічної мобільності.

Завдання самостійної роботи з навчальних дисциплін виконували всі 100% респондентів, при цьому більшість із них завжди мала можливість консультиватись із викладачами з навчальних дисциплін навчального плану освітньо-професійної програми та отримувати рекомендації для виконання самостійної роботи з навчальних дисциплін щодо необхідної літератури.

Звичним стало використання викладачами в освітньому процесі мультимедійних засобів під час проведення різних видів навчальних занять.

Тому загальна оцінка якості змісту та рівня викладання навчальних дисциплін та навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу з навчальних дисциплін освітньо-професійної програми на факультеті, в цілому висока, або добра. Однак кілька респондентів оцінили її як задовільну і один як незадовільну. В останньому вбачаємо певну суб'єктивність та упередженість в оцінках компонентів, функціонування та забезпечення ОП. На цьому наголошували під час групових зустрічей самі здобувачі освіти, ведучи мову про своїх колег, які не виконують вчасно навчальний план, через що й виявляють своє незадоволення. Попри те, проектною групою висловлені судження будуть взяті до уваги й враховані.

Результати моніторингу ОП “Історія” випускниками:

У результаті проведеного опитування, яке було запропоновано випускникам, маємо підстави для наступних висновків.

На запитання, що було для вас важливим при виборі майбутньої професії для випускників найважливішими чинниками були: престижність професії, відповідність наявних у них знань, здібностей та нахилів у майбутній

професійній діяльності; гідна заробітня плата в майбутньому; перспективи працевлаштування; престижність професії; можливість кар'єрного зростання.

При цьому більшість із випускників керувалися особистою думкою і невеликий відсоток вступив на ОП за порадою друзів.

В даному випадку обидва критерії говорять на користь ОП. Невеликий відсоток людей, що порадили вступати на ОП пояснюється поки що відносно невеликою кількістю її випускників.

Більшість випускників вважають обрану професію затребуваною на ринку праці і працюють, або працювали за спеціальністю. Ті, що наразі не працюють за фахом, сподіваються що це тимчасово. При цьому переважна більшість респондентів вважає що отримали достатньо знань для професійної діяльності. Більшості з них було відносно легко знайти роботу, а своє перше робоче місце знайшли переважно за рекомендацією закладу освіти, окремі – через інтернет. Більшості респондентів, тих що працюють за фахом не довелося додатково навчатися і вони задоволені рівнем своєї освіти.

Організованість і пунктуальність викладачів; володіння матеріалом і раціональне використання часу на заняття; актуальність навчального матеріалу; вміння викликати інтерес до дисципліни; об'єктивність, повага й тактовність у ставленні до студентів; культура зовнішнього вигляду викладачів; організаційний супровід і допомога у вирішенні поточних навчальних проблем; забезпечення навчальними й методичними матеріалами; методична та фахова допомога у виробничих стажуваннях і практиках; налагодження співпраці з потенційними роботодавцями; надання якісних фахових знань та професійних компетенцій; доступність і зрозумілість навчальних вимог не викликали у респондентів суттєвих зауважень та були оцінені переважно у 5 та 4 бали за 5-бальною шкалою.

Результати моніторингу ОП “Історія” стейкхолдерами:

Найбільш впливовим чинником на ефективність професійної діяльності фахівця освітньої програми спеціальності названо

Здатність працювати у команді та ефективно представляти спільні результати праці – 20%; Рівень загальнотеоретичної підготовки, який включає базові (професійні) знання і практичні вміння та навички – 70%; Стратегічне мислення та націленість на кінцевий результат – 10%.

Якість підготовки випускників К-ПНУ оцінена як висока (90%) і достатня (10%).

Серед основних переваг у підготовці фахівців названо порівно: бажання випускників до саморозвитку та самоосвіти в професійній діяльності; високий рівень теоретичних знань і практичної підготовки; володіння сучасними методами і технологіями у професійній діяльності; професіоналізм випускників та їх готовність до швидкого реагування в нестандартних ситуаціях.

Роботодавці стверджують, що якість підготовки фахівців спеціальності Історія відповідає сучасним вимогам ринку праці (100%). Окремі з них підкреслили відсутність недоліків у підготовці фахівців.

Незначний відсоток серед недоліків у підготовці фахівців мають такі чинники: відсутність практичної співпраці з іншими навчальними закладами; відсутність бажання до саморозвитку та самоосвіти; опанування інформаційно-

комунікаційними технологіями. Проте, окремі роботодавці все ж зауважили потребу якіснішої практичної підготовки, що й зумовило більший відсоток “недостатнього рівня практичної підготовки”.

Тому проектна група ОП погоджується з пропозицією роботодавців щодо підвищення рівня практичної підготовки й ініціює перегляд та оновлення програм практик на освітній програмі.

Щодо навчальних дисциплін, які можна було би ввести в освітній процес здобувачів вищої освіти, то було запропоновано запровадити:

- Дисципліну, де б поєднувались історія, література та розвиток культури
- Другу іноземну мову
- Вивчення законодавства у сфері пам'яткоохоронної діяльності, музейної справи
- Цифрова грамотність

Тут маємо зауважити, що подібні пропозиції виносилися на розгляд під час попередніх моніторингів ОП. Тому наразі, науково-педагогічними працівниками університету та факультету, що забезпечують викладання освітніх компонентів на ОП, у переліку вибіркових дисциплін запропоновано курси, предметом вивчення яких є якраз окреслена роботодавцями проблематика.

На запитання, чи забезпечує ОП Історія формування необхідних загальних і спеціальних (фахових) компетентностей у випускників, 100% респондентів дали позитивну відповідь.

3. Обговорення освітньої програми на засіданні кафедри

17 жовтня 2023 р. відбулося засідання кафедри, на якій гаранті освітніх програм 032 Історія та археологія бакалаврського (гарант – кандидат історичних наук, доцент Сергій Сидорук), магістерського рівнів (гарант – доктор історичних наук, професор Олександр Комарніцький), рівня доктора філософії (гарант – доктор історичних наук, професор Анатолій Філінюк) презентували освітні програми, наголосивши на здобутках, а також на низці проблем у їх реалізації, які потрібно врахувати під час роботи над проектами ОП (протокол №13). На засіданні виступили науково-педагогічні працівники, які забезпечують викладання дисциплін на цих програмах. Викладачі поділилися досвідом викладання освітніх компонентів по кожній з програм, повідомили про публікації, які вони видали упродовж навчального року, що прямо чи опосередковано стосуються їхніх дисциплін, проінформували про новітні публікації вітчизняних та зарубіжних вчених-істориків.

Також на засіданні кафедри було обговорено перспективи розробки нових дисциплін вільного вибору для освітніх програм усіх трьох рівнів.

На засідання кафедри було запрошено також здобувачів вищої освіти. Так, студент II курсу магістратури Артур Кушнір звернув увагу на те, що потрібно посилити практичну складову, наприклад, залучати студентську молодь до опрацювання археологічних джерел. Студент I курсу магістратури, випускник ОП Історія першого (бакалаврського) рівня, Юрій Злотін висловив побажання збільшити кількість археологічних дисциплін для бакалаврів, причому їх структурувати і послідовно вивчати періоди палеоліту, мезоліту, неоліту, раннього залізного віку.

4. Публічна зустріч із стейкхолдерами, випускниками і здобувачами вищої освіти

14 листопада на історичному факультеті за допомогою сервісу Google Meet за покликанням <https://meet.google.com/tvq-xiuk-suz> відбулася зустріч із стейкхолдерами, випускниками і здобувачами вищої освіти освітніх програм 032 Історія та археологія бакалаврського, магістерського рівнів, рівня доктора філософії. У зустрічі взяли участь декан факультету Анатолій Глушковецький, завідувач кафедри історії України, доктор історичних наук, професор Олександр Завальнюк, заступник Виконавчого директора з проєктної роботи, член Дирекції Українського культурного фонду Дмитро Решетченко (м. Київ), доктор історичних наук, професор, професор кафедри давньої та нової історії України Київського національного університету імені Тараса Шевченка Андрій Чуткий, завідувач кафедри інформаційної діяльності та соціальних наук Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, доктор історичних наук, професор Андрій Криськов, заступник директора Державного архіву Хмельницької області Олександр Войтович, кандидат історичних наук, доцент, віце-президент Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту Андрій Матвеєв, заступник директора Малієвського історико-культурного музею Олена Радзивілл, доктор історичних наук, професор Світлана Маркова (м. Хмельницький), кандидат історичних наук, завідувач науково-експозиційного відділу Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника Сергій Калуцький, кандидат історичних наук, науковий співробітник НІАЗ «Кам'янець» Валентин Пагор, молодший науковий співробітник Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника Євгеній Левінзон, директор Хмельницького ліцею №6 імені Макара Назаренка Сергій Ткач, начальник відділу публікаційної та науково-видавничої роботи Державного архіву Хмельницької області Юрій Олійник та інші (загалом – понад 30 осіб, зокрема й здобувачі освіти різних рівнів), які висловили низку пропозицій щодо вдосконалення цих освітніх програм. Зокрема,

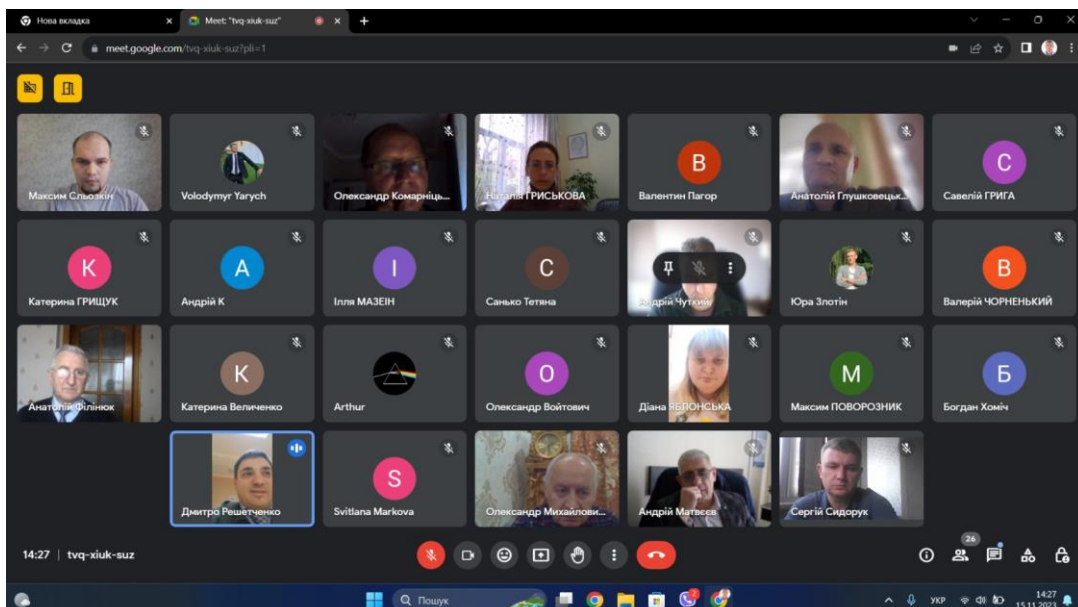
- С. Калуцький: більше уваги приділяти вивченню речових джерел, а також методології досліджень;
- Д. Решетченко: запровадити вивчення навчальної дисципліни «Грантовий менеджмент», яка нині є надзвичайно актуальною;
- А. Чуткий: варто було звернути увагу на викладання іноземної мови, а також запропонувати студентам прослухати такі курси як «Мікроісторія», «Роль особи в суспільстві», курси, які межують з економічною історією, наприклад, «Аграрна історія України» тощо;
- О. Войтович: покращити практичну складову у вивченні методики опрацювання архівних джерел, а також приділити увагу цифровій грамотності студентів, зокрема залучати їх до робіт із оцифрування документів;
- Ю. Павлинський (студент IV курсу): додати до дисциплін вільного вибору студентів “Експериментальну археологію” та відновити курс “Фіксація археологічних досліджень”;

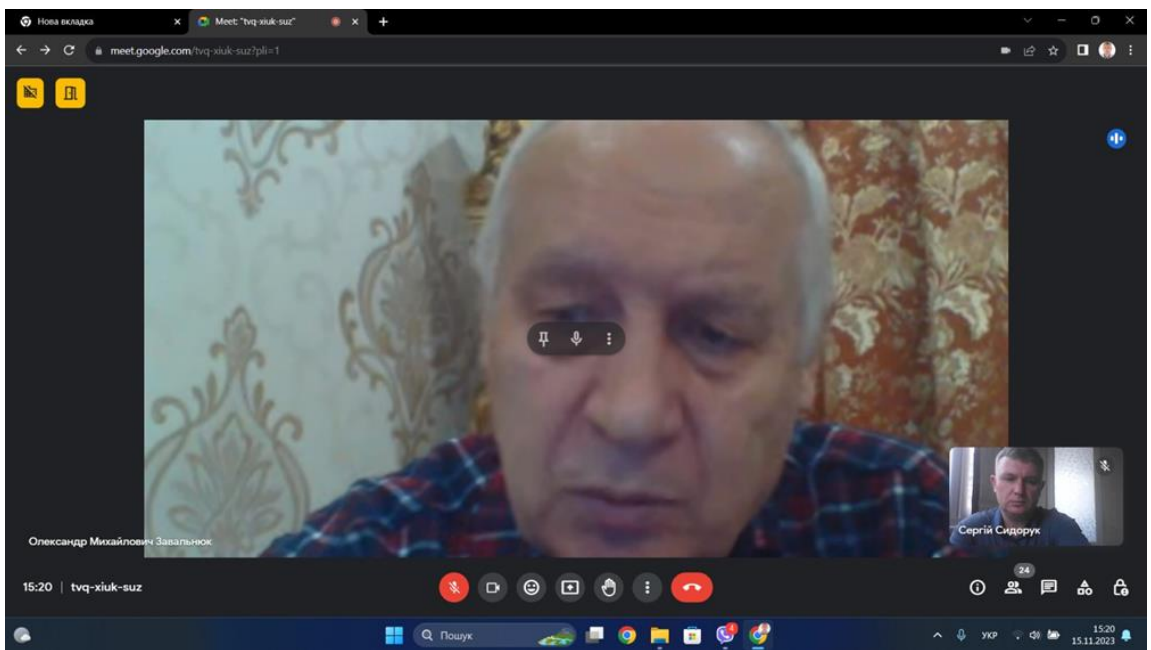
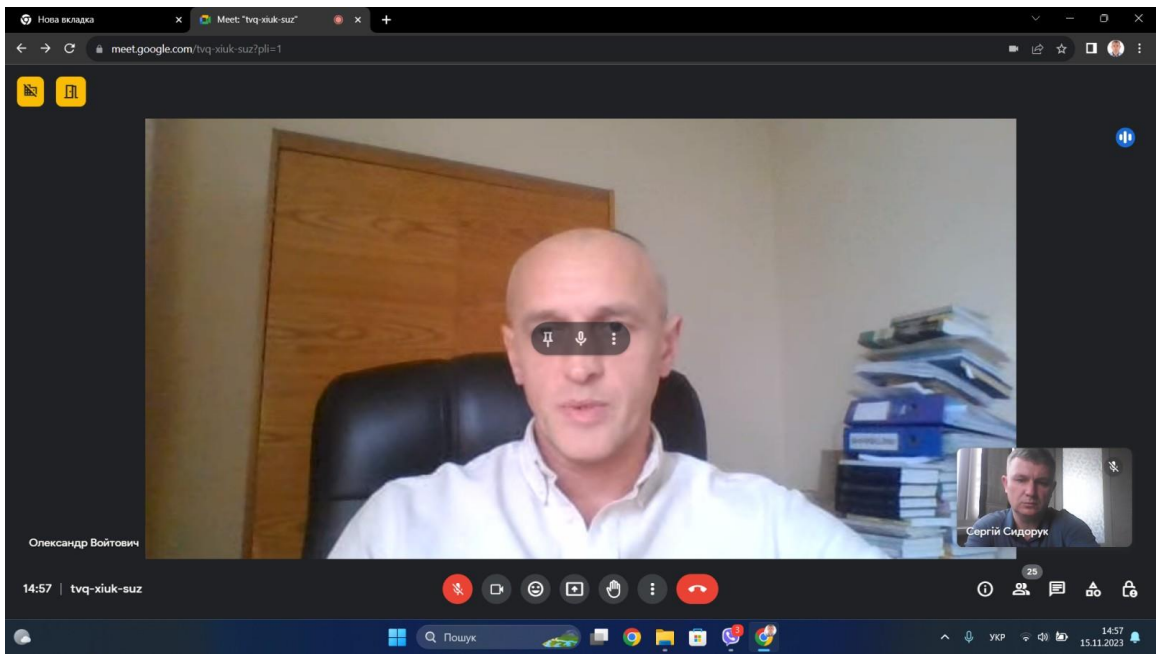
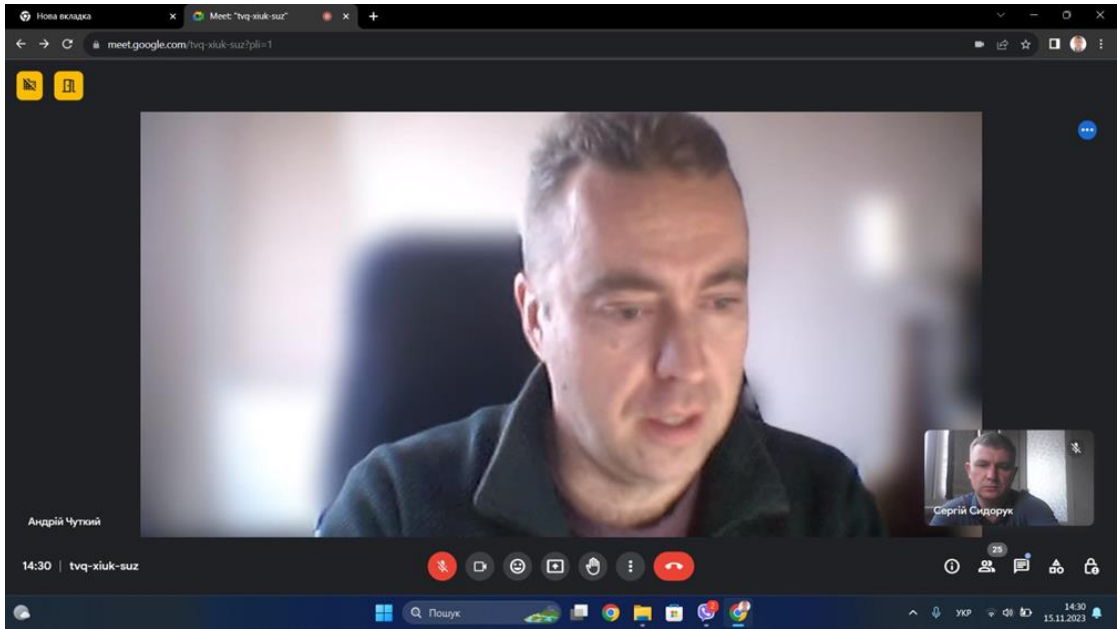

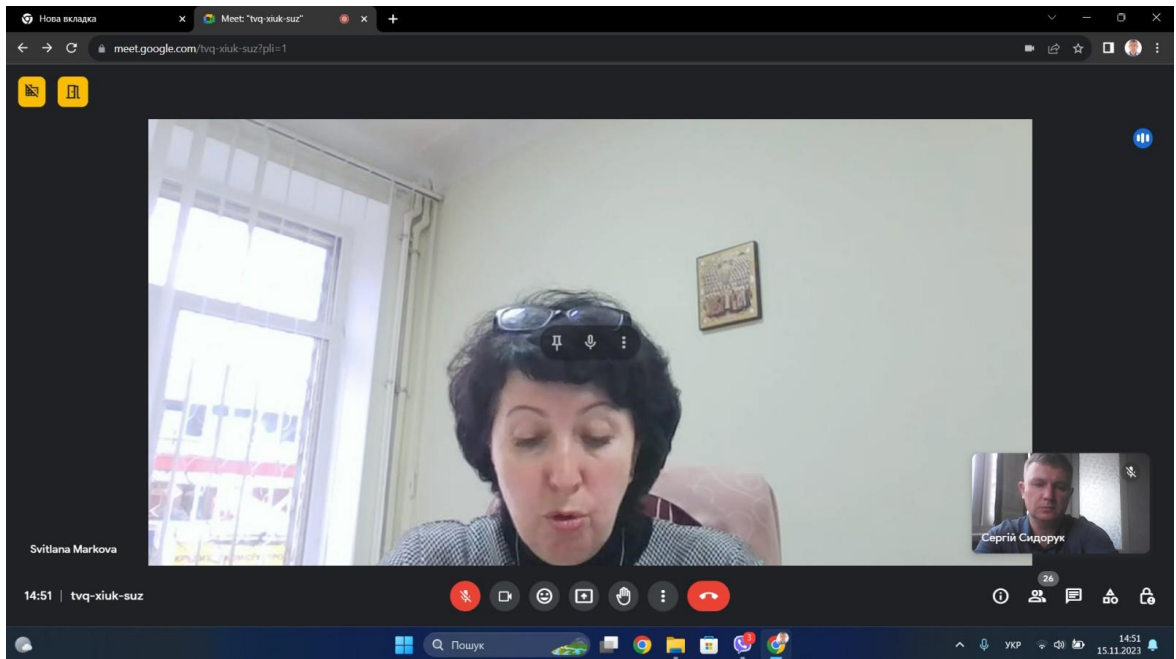
- Б. Хоміч (випускник ОП): оптимізувати перелік навчальних дисциплін шляхом збільшення кількості дисциплін практичного характеру за рахунок деяких вибіркових дисциплін;
- В. Пагор: у майбутньому на факультеті варто було б запровадити підготовку спеціалістів, які б спеціалізувалися на пам'яткоохоронній роботі, оскільки у державі відчувається нестача таких фахівців.
- М. Сльозкін та Є. Левінзон зауважили, що оскільки значна частина освітньої діяльності припадає на самостійну роботу здобувачів освіти, то можливість ширшої практичної підготовки вони можуть реалізувати завдяки участі у роботі археологічних експедицій різних інституцій під час літніх канікул та у вільний від навчання час, як це під час навчання на бакалавраті робили вони й роблять деякі студенти освітньої програми тепер.

Цілковито позитивно освітню програму оцінили роботодавці: А. Криськов, А. Матвєєв, С. Маркова, О. Радзивілл, С. Ткач, Є. Левінзон, О. Войтович, Ю. Олійник; випускники М. Сльозкін, О. Марчук, Н. Чернецька, Т. Санько, Я. Людкевич, О. Шолк, Ю. Штефанко. Зокрема А. Криськов вважає що всі програми збалансовані і здобувачі освіти всіх рівнів отримують ті знання, що передбачені відповідними державними стандартами і навіть більше.

Інформація про зустріч вміщено у соціальних мережах <https://history.kpnu.edu.ua/2023/11/14/na-istfatsi-k-pnu-imeni-ivana-ohiienka-vidbulasia-zustrich-iz-stejkholderamy-vypusknykamy-i-zdobuvachamy-vyshchoi-osvity-osvitnoi-prohramy-032-istoriia-ta-arkheolohiia/>
<https://www.facebook.com/groups/394758617833481>

Пропозиції щодо вдосконалення освітніх програм

Якість підготовки фахівців спеціальності Історія та археологія стейкхолдерами, випускниками, здобувачами вищої освіти оцінено на високому рівні, проте, водночас, актуальною залишається пропозиція щодо збільшення кількості практичного компоненту у підготовці фахівців.

Здобувачі вищої освіти запропонували в освітній програмі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти збільшити кількість дисциплін для їхньої професійної підготовки. Зокрема, вони звертають увагу на збільшення кількості дисциплін, пов'язаних з археологією, а також суто історичних, які б давали можливість глибше вивчати обрану студентом історичну епоху. Основні пропозиції здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня зазначені вище.

Робоча група вдячна здобувачам за рекомендації задля вдосконалення освітньої програми і візьме їх до уваги у роботі над проектом ОП.

Частково погоджуємося із здобувачами щодо зауваження про можливість опанування освітньою програмою в умовах внутрішньої/міжнародної академічної мобільності. Робота в цьому напрямку здійснюється і питання внутрішньої мобільності у найближчій перспективі буде вирішене. Щодо міжнародної академічної мобільності, то регулярно заступник декана історичного факультету з наукової роботи та міжнародних зв'язків О.Б. Комарніцький, отримуючи відповідні інформаційні повідомлення з відділу міжнародних зв'язків, через старост надсилає повідомлення у студентські групи. Суттєвими перешкодами на шляху реалізації міжнародної академічної мобільності є недостатній рівень володіння англійською мовою (рівень B2), а також оголошення в Україні воєнного стану, через що студенти-чоловіки (на даний час на спеціальності навчаються виключно чоловіки) не мають змоги виїхати за межі нашої держави.

Пропозиції роботодавців також буде враховано. Враховуючи недостатню оцінку випускників, пропонуємо активізувати співпрацю з потенційними роботодавцями задля розширення можливостей подальшого їх працевлаштування.

Вважаємо за необхідне стимулювати здобувачів вищої освіти до розширення практичних навиків шляхом неформальної освіти та участі у програмах, що передбачають зовнішню та внутрішню академічну мобільність.

Гарант освітньої програми “Історія”
першого (бакалаврського) рівня освіти
за спеціальністю 032 Історія та археологія
доцент кафедри історії України

Сергій СИДОРУК

Завідувач кафедри
Історії України, професор

Олександр ЗАВАЛЬНЮК